

การเลี้ยงจิ้งหรีด

เกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

นายสฤติย์ ต้นชูชีพ ปัจจุบันอายุ 65 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 46 หมู่ 7 บ้านวังผา ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังผา ตำบลและ ภรรยาชื่อ นางสาวร้อย ต้นชูชีพ อายุ 59 ปี มีบุตรบุญธรรม จำนวน 2 คน ประกอบอาชีพการเกษตรบนพื้นที่ 11 ไร่ ทำกิจการเกษตรดังนี้ เลี้ยงสุกร ปลูกผักสวนครัว ปลูกข้าว เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ และเลี้ยงจิ้งหรีด

นายสฤติย์ ต้นชูชีพ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานที่อำเภอเชียงกลางเมื่อปี 2556 และมีความสนใจการเลี้ยงจิ้งหรีด จึงได้ขอคำแนะนำวิธีการเลี้ยง และซื้อพันธุ์มาจากอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน มาเลี้ยงในพื้นที่ของตน ในช่วงแรกเลี้ยงจิ้งหรีดจำนวน 4 บ่อ ต่อมาเมื่อเห็นว่าการเลี้ยงจิ้งหรีดมีรายได้ดีจึงเพิ่มจำนวนบ่อเลี้ยงเป็น 12 บ่อ

วัสดุอุปกรณ์และการเลี้ยง

1. วัสดุ

- 1.1 บ่อซีเมนต์ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เมตร ราคาไม่สูง มีความคงทน ประหยัดพื้นที่ สามารถป้องกันกำจัดโรคและศัตรูได้ง่าย และที่สำคัญง่ายต่อการจัดการ
- 1.2 เทปกาว ใช้ติดภายในกล่องรอบขอบด้านบน ป้องกันจิ้งหรีดไต่ออกจากบ่อเลี้ยง ติดให้ต่ำกว่าขอบกล่องประมาณ 1 นิ้ว ชนิดผิวนอกสีนํ้า กว้าง 1.5-2 นิ้ว
- 1.3 ตาข่ายไนล่อน ใช้คลุมด้านบนกล่อง ป้องกันจิ้งหรีดบินหนีและป้องกันศัตรู เช่น นก จิ้งจก จิ้งเหลน และหนู เข้ามากินจิ้งหรีด โดยตัดให้มีความยาวกว่าขนาดกล่อง 30-40 เซนติเมตร
- 1.4 ยางรัดขอบบ่อ รัดตาข่ายกับขอบกล่อง นิยมใช้ยางในรถจักรยานยนต์
- 1.5 วัสดุหลบซ่อน ใช้แผงกระดาษวางไข่วางเป็นที่พักหลบซ่อนตัวของจิ้งหรีดในเวลากลางวัน
- 1.6 ภาชนะใส่นํ้า เพื่อให้จิ้งหรีดขึ้นไปกินนํ้าได้สะดวก ใช้ภาชนะที่ไม่ลื่นมาก
- 1.7 ภาชนะใส่อาหาร ลักษณะแบนและมีปากกว้าง ผิวหยาบ เพื่อความสะดวกของจิ้งหรีด
- 1.8 ภาชนะวางไข่ ให้จิ้งหรีดวางไข่หลังผสมพันธุ์แล้ว ใช้กระป๋องน้ำมันพลาสติก เพราะสะดวกในการใช้และขนย้าย
- 1.9 ทราย นำมาเป็นวัสดุสำหรับให้จิ้งหรีดวางไข่

1.10 อาหารจิ้งหรีด

- 1.10.1 อาหารหลัก ได้แก่ พืชต่างๆ วัชพืช ที่มีลำต้น ใบลักษณะอ่อน เช่น ผักบุ้ง ฟักทอง ต้นอ่อน และยอดอ่อนของพืชหรือหญ้าสดทุกชนิด หญ้าขน หญ้าลูซี่ ผักตบชวา ใช้เลี้ยงจิ้งหรีดเจริญเติบโตเร็วและให้ผลผลิตสูง โดย 2 วัน ให้หญ้า 1 ครั้งๆ ละ 1 กำมือโดยหญ้าเก่าไม่ต้องนำออก จะเป็นที่อาศัยของจิ้งหรีดต่อไป

1.102 อาหารเสริม ใช้ อาหารสำหรับลูกไก่ จิ้งหรีด 1 บ่อ ใช้อาหาร 3กก./รุ่น ราคาประมาณ 15 บาท/กก. อาหารเสริมควรให้ในปริมาณที่กินหมดภายใน 2 วัน

2. วิธีการเลี้ยง

2.1 สถานที่

- อากาศมีการระบายและถ่ายเทได้ดี มีแสงแดดอ่อนๆ ส่องถึง
- ไม่เป็นแหล่งของโรคระบาด และปลอดจากศัตรู
- ควรมีแหล่งพืชอาหารธรรมชาติที่หาได้ง่าย
- ห่างไกลจากการใช้สารเคมี
- หากเป็นไปได้ควรเป็นแหล่งที่มีความต้องการบริโภค

2.2 โรงเรือน

รูปแบบของโรงเรือนที่ใช้เพาะเลี้ยงจิ้งหรีด ส่วนใหญ่จะเป็นการดัดแปลงจากสิ่งที่มีอยู่ เช่น บริเวณบ้าน ใต้ถุนบ้าน ชายคาบ้าน โรงรถ คอกสัตว์ หรืออาจเป็นการสร้างโรงเรือนสำหรับเพาะเลี้ยงจิ้งหรีดขึ้นมาโดยเฉพาะ มีข้อคำนึงคือ สามารถระบายความร้อนและป้องกันฝนได้ดี รอบโรงเรือนทำร่องน้ำป้องกันแมลงรบกวน

2.3 การวางบ่อเลี้ยงจิ้งหรีด

ทำความสะอาดรอบบริเวณที่เลี้ยงก่อน เพื่อทำลายแหล่งอาศัยของศัตรูจิ้งหรีด จากนั้นวางเรียงกล่องเลี้ยงเป็นแถว โดยมีระยะห่างกันพอที่ผู้ดูแลจะปฏิบัติงานได้สะดวก ไม่ควรที่จะวางห่างกันมากเพราะจะทำให้สิ้นเปลืองพื้นที่

2.4 การจัดการภายในบ่อเลี้ยง

- ทำความสะอาดบ่อเลี้ยง หากพบการชำรุดให้ทำการซ่อมแซม
- ติดเทปกาวโดยรอบให้แนบสนิท เว้นระยะห่างจากขอบกล่อง 1 นิ้ว
- วางแผงไข่ (วัสดุหลบภัย) ตามรูปแบบที่เหมาะสม
- นำกระป๋องไข่จิ้งหรีดลงวางเรียงในกล่องเลี้ยงโดยมีแผ่นพลาสติกคลุมไว้เพื่อรักษา

ความชื้นและอุณหภูมิ

- นำตาข่ายในล่อนคลุมปากกล่องแล้วรัดด้วยยางรัด
- หลังจากไข่จิ้งหรีดฟักออกเป็นตัวแล้วใส่อาหารและถาดน้ำ

2.5 การให้อาหารและน้ำ

ต้องให้อาหารและน้ำทุกวันสม่ำเสมอ ในปริมาณที่พอดี จิ้งหรีดสามารถกินหมดได้วันต่อวัน และควรมีการทำความสะอาดภาชนะใส่อาหารและน้ำทุกครั้งที่มีการให้อาหารและน้ำ

2.6 การเตรียมที่วางไข่สำหรับจิ้งหรีด

เมื่อจิ้งหรีดเจริญเติบโตเป็นตัวเต็มวัยแล้วมีการผสมพันธุ์ จากนั้นประมาณ 7 วัน จึงนำที่สำหรับวางไข่ไปวางไว้ในบ่อเลี้ยง เพื่อให้จิ้งหรีดวางไข่ โดยนำทรายใส่ถุงพลาสติกปิดปากถุงนำไปตากแดด 2-3 แดด เพื่อฆ่าเชื้อโรคและศัตรูที่ติดมากับวัสดุ หลังจากนั้นนำมาเปิดปากถุง เพื่อระบายความร้อน เติมน้ำ และคลุกให้ชุ่มชื้นอย่างทั่วถึง ก่อนจะเทใส่ชั้นพลาสติกและนำไปใส่ในบ่อเลี้ยง หากพบว่าวัสดุมีความชื้นน้อย ควรฉีดพ่นน้ำ

ข้อควรระวัง อย่าให้วัสดุมีความชื้นมากเกินไป เพราะอาจทำให้ไข่จิ้งหรีดเสียหายได้

2.7 การจับจิ้งหรีดเพื่อจำหน่าย

เมื่อจิ้งหรีดอายุประมาณ 45 วัน ขึ้นไป จิ้งหรีดจะโตพร้อมที่จะจับได้ โดยใช้วิธียกแผงไข่ขึ้นมา เคาะตัวจิ้งหรีดใส่ในถังหรือกะละมังที่จัดเตรียมไว้ แล้วนำไปล้างน้ำให้สะอาด ก่อนจับจิ้งหรีดต้องงดให้อาหารเสริม 1 วัน ให้เฉพาะพืชและน้ำเท่านั้น เพื่อไม่ให้จิ้งหรีดมีกลิ่นของอาหารติด

3. การตลาด

ตลาดระหว่างผู้เลี้ยงและผู้บริโภคในพื้นที่ (บ้านใกล้เคียง) จะซื้อขายกันโดยตรง การซื้ออาจจะเป็นรายย่อย 1-2 ซีด ถึง 1 กิโลกรัม หรือมากกว่า แล้วนำไปประกอบอาหารทันที การบริโภคเป็นไปได้ทั้งภายในครอบครัวหรือเพื่อส่งสร้ากับเพื่อนบ้าน

เทคนิคการเลี้ยงจิ้งหรีดในฤดูกาลต่าง ๆ

1 การเลี้ยงจิ้งหรีดในช่วงฤดูฝน

จิ้งหรีดจะเจริญเติบโตได้ดี กินอาหารเก่ง แม่พันธุ์วางไข่ได้ดี แต่จะต้องควบคุมปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคของจิ้งหรีดด้วย ผู้เลี้ยงควรปฏิบัติดังนี้

- ที่หลบซ่อนควรจัดให้โปร่ง และเปลี่ยนที่หลบซ่อนหากพบว่ามีมากขึ้นมาก
- การให้น้ำ ช่วงฤดูฝนความชื้นในอากาศมีมาก น้ำที่ให้จิ้งหรีดจะไม่ค่อยแห้ง จะต้องเปลี่ยนน้ำทุกครั้ง ที่ตรวจเช็ค ข้อควรระวังถ้าเป็นจิ้งหรีดเล็ก ให้น้ำชุ่มอย่าให้น้ำขังเพราะลูกจิ้งหรีดอาจจมน้ำตายได้
- การทำความสะอาดบ่อเลี้ยง ช่วงฤดูฝนจิ้งหรีดจะกินอาหารปริมาณเยอะในขณะเดียวกันก็จะถ่ายมูลจำนวนมากเช่นกัน ควรมีการเก็บมูลจิ้งหรีดเดือนละ 2 ครั้ง

2 การเลี้ยงจิ้งหรีดในช่วงฤดูหนาว

จิ้งหรีดจะเจริญเติบโตได้ช้า กินอาหารน้อย แม่พันธุ์วางไข่ไม่ดี ผู้เลี้ยงควรปฏิบัติดังนี้

- จัดที่หลบซ่อนของจิ้งหรีดให้ทึบเพื่อป้องกันอากาศที่เย็น เพราะจะทำให้ลูกจิ้งหรีดตายได้ โดยไม่ต้องนำผักหรือหญ้าที่แห้งแล้วออก
- การให้น้ำ ในฤดูหนาวอากาศมีความชื้นน้อย น้ำจะระเหยได้ไว ควรให้น้ำทุกวัน อาจนำวัสดุที่ดูดซับน้ำได้ใส่ในถาดน้ำด้วยเพื่อให้น้ำระเหยช้าลง ข้อควรระวังถ้าเป็นจิ้งหรีดเล็กให้น้ำพอชุ่ม ทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำทุกครั้งก่อนใส่น้ำใหม่
- การทำความสะอาด ควรทำเดือนละ 1 ครั้ง เพราะจิ้งหรีดจะกินอาหารน้อยลง มีการถ่ายมูลน้อย

3 การเลี้ยงจิ้งหรีดในช่วงฤดูร้อน

จิ้งหรีดจะเจริญเติบโตได้ดี กินอาหารเก่ง แม่พันธุ์วางไข่ได้ดี แต่การเลี้ยงจิ้งหรีดในฤดูนี้มีข้อควรระวังหลายอย่าง ผู้เลี้ยงควรปฏิบัติดังนี้

- ควรจัดที่หลบซ่อนของจิ้งหรีดให้มีมากพอและจัดให้โปร่ง ถ้าอากาศร้อนมากควรมีการสเปรย์น้ำให้มีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ
- การให้น้ำ ช่วงฤดูร้อนน้ำจะระเหยได้ไว ควรให้น้ำทุกวัน อาจนำวัสดุที่ดูดซับน้ำได้ใส่ในถาดน้ำด้วยเพื่อให้น้ำระเหยช้าลง ข้อควรระวังถ้าเป็นจิ้งหรีดเล็กให้น้ำพอชุ่ม ทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำทุกครั้งก่อนใส่น้ำใหม่
- การทำความสะอาดบ่อเลี้ยง ช่วงฤดูร้อนจิ้งหรีดจะกินอาหารปริมาณเยอะในขณะเดียวกันก็จะถ่ายมูลจำนวนมากเช่นกัน ควรมีการเก็บมูลจิ้งหรีดเดือนละ 2 ครั้ง

ต้นทุน ค่าอาหารเสริม และวัสดุต่างๆ ปีละ 16,800 บาท
รายได้ รายได้เฉลี่ยจากการจิ้งหรีด ปีละ 77,660 บาท

สภาพภายในโรงเรือนเลี้ยงจิ้งหรีด